

KOOSOLEKU PROTOKOLL

**Valitsuskomisjoni ning Eesti Linnade
ja Valdade Liidu delegatsiooni kultuuri- ja
spordivaldkonna töörühma koosolek 05.09.23**

KOOSOLEKU PROTOKOLL NR

Koosolek toimus virtuaalselt Teamsi vahendusel
5.september 2023

Algus kell 14:00, lõpp kell 15:00

Juhatas: Kristiina Alliksaar (Kultuuriministeeriumi kantsler)

Protokollis: Merju Künnapuu (Kultuuriministeeriumi finantsosakonna juhataja)

Koosolekul osalesid: Veikko Luhalaid, Eino Pedanik, Kaie Kungas, Angela Saksing, Hillar Sein, Kristi Onkel, Laur Kaljuvee, Ene Täht, Evelyn Härm, Karin Närep, Margus Klaan, Katre Väli, Mihkel Kaevats

PÄEVAKORD:

Kultuuri- ja spordivaldkonna töörühma ettepanekute sisuline arutelu, otsuste tegemine ning sisendi andmine 2024-2027 riigieelarve strateegia ja 2024. aasta riigieelarvega seotud valitsuskomisjoni ning Eesti Linnade ja Valdade Liidu vaheliste läbirääkimiste protokoll.

Kultuuriministeeriumi kantsler Kristiina Alliksaar andis ülevaate, et milline on hetkel kultuurivaldkonna eelarve positsioon riigieelarvestrateegia 2024-2027 ja 2024. aasta riigieelarve koostamise eel. 2024. aasta riigieelarve koostamise käigus ootab kõiki valdkondi kärpekohustus, mis laieneb ka aastatele 2025 ja edasi. Kohalike omavalitsusi puudutavaid kultuuri- ja spordivaldkonna toetusi ei ole hetkeseisuga plaanis vähendada ja proovitakse tagada 2023. aasta tase ka 2024. aastal ja sealt edasi.

Töörühma ettepanekute osas toimus vabas vormis arutelu.

Kultuuri ja spordi valdkonna töörühma ettepanekud koos selgituste, lisainfo ja kokkulepetega toodud allpool:

nr	Eesti Linnade ja Valdade Liidu ettepanekud ja selgitused	Ministeeriumi seisukoht	Töörühma kokkulepe, eriarvamused
ELVL prioriteetid:			
1.	Üleriigilise tähtsusega unikaalsete taristu ja kultuuriobjektide finantseerimisel on vajalik riiklik kaasfinantseerimine. Mitmed objektid on unikaalsed ja sageli nõuavad nad kapitalimahukaid investeeringuid. Varasemalt on see teema olnud arutusel Tallinna Loomaia ja Botaanikaia puhul, aga samas on ka teistel omavalitsustel suuremaid objekte, kus riigipoolne kaasfinantseerimine vajalik. Näiteks Pärnu linna „Raba – Lai sild“. Tartu linna „Sõpruse sild“. Eraldada vahendeid kohalike omavalitsusüksuste (KOVide) omanduses olevate kuid üleriigiliste funktsioonidega kultuuriobjektide arendamiseks. 50/50 finantseerimise põhimõtte riigi ja kohaliku omavalitsuse vahel. ➤ Tallinna Linnateatri ehituse kallinemine. Arvestades ehitusturul toimuvat hinnatõusu palub Tallinna linn jätkata riigil Tallinna Linnateatri ehituse kaasfinantseerimist, et ehitus ei jääks pooleli. Tallinna Linnateatri IX kvartali ehituse ja sisustuse kogumaksumus on tänase seisuga 32 398 000 eurot, millest 50% 16 199 000 eurot. Riik rahastab lepinguliselt täna 12 599 880 euroga, seega pooleks rahastamisel kallinemine hinnanguliselt 3 599 120 eurot. ➤ Pärnu Kunstihoone. Ettepanek on tõsta 2024.a prioriteetseks objektiks Pärnu Kunstihoone. Regionaalse tasakaalu saavutamiseks ja Eesti kultuurielu terviklikuks	Kunstivaldkonna prioriteetne ehitusobjekt on Tallinna Kunstihoone, seoses ehitushindade kallinemisega on vahendeid puudu lõplikust maksumusest ja täiendavaid kunstivaldkonna objekte 2024. aastal ei saa prioriteetseks võtta. Kultuuriministeeriumil on plaanis taotlusvoor “Energiasäästlikud valguslahendused etendusasutustes”, mille raames on teatritel võimalik taotleda vahendeid valgusseadmete väljavahetamiseks kaasaegsete seadmete vastu. Eelarve võimaluste olemasolul toetame endiselt 50/50 põhimõtte järgimist kohalike omavalitsusüksuste omanduses olevate, kuid üleriigiliste funktsioonidega kultuuriobjektide arendamise toetamisel. Ülevaade objektidest, mille arendamisse riik on äsja panustanud või panustab: 2018. ja 2019. a 520 tuhande euroga Tallinna Lauluväljaku kaare rekonstrueerimise;	Kokkulepe: mõlemad pooled toetavad 50/50 finantseerimise põhimõtte järgimist. Edasine objektide rahastamine sõltub riigieelarve võimalustest.

	arenguks on oluline kultuuriinvesteeringute toomine ka Pärnusse kui Eestimaa ühte olulisse keskusesse ja turismi sihtpunkti. Pärnu Kunstihoone hakkab ühendama erinevaid kultuurivaldkondi, põlvkondi ja tõhustama nii linnadevahelist kui piirideülest koostööd. Pärnu linnal on projekt koostatud. Hinnanguline maksumus ca 10 mln eurot.	alates 2018. aastast Tallinna Linnateatri teatrikompleksi arendamisse kokku 12,6 mln euroga.	
Täiendavad ettepanekud:			
Kultuur			
2.	Jätkata Kultuurirantsa programmiga, mille kaudu saab iga õpilane käia igal õppeaastal kontserdil, teatrietendusel, kunstinäitusel, kinoseansil ja muuseumitunnis. 53 eurot põhikooliõpilase kohta, kokku ca 7 mln eurot. Kultuurirantsa toetus lisada tulubaasi. https://www.kul.ee/kultuurirants - 2023. a riigieelarvesse kavandab Kultuuriministeerium Kultuurirantsale täiendavalt 500 000 eurot, mis kokku teeb seega 1,5 miljonit eurot ehk keskmiselt 11 eurot põhikooli-õpilase kohta (keskuses 9,60 eurot, hõreda asustusega piirkondades kuni 19,58 eurot). Keskmine summa õpilase kohta ei suurene proportsionaalselt eelarve kasvuga, sest õpilaste arv on suurenenud.	Kultuurirantsa programmiga on plaanis jätkata, vastav analüüs on koostatud ja 2022/ 2023 õppeaasta põhjal programmi positiivsed aspektid ja väljakutsed selgitatud. Täiendavaid vahendeid programmi on plaanis taotleda järgnevatel aastatel kui riigieelarve olukord võimaldab. Toetuse kasutamise kontrolli ja aruandlust on vajalik edaspidi täpsustada ja täiustada, et aru saada toetusmeetme mõjust.	Kokkulepe: mõlemad pooled peavad teemat oluliseks. Riik jätkab kultuurirantsa meetmega 2024. aastal 2023. aasta tasemel 1,5 mln eurot. Edasine sõltub riigieelarve võimalustest. KUM tutvustab lähiajal 2022/2023 õppeaasta põhjal tehtud analüüsi tulemusi.
3.	Tagada riigipoolne järjepidev tegevustoetus KOVidele laulu- ja tantsupeotraditsiooni säilimise ja jätkusuutlikkuse osas. Laulu- ja tantsupeo kollektiivide juhendajate palgatoetus 2,9 mln eurot. Eraldada täiendavad vahendid KOVidele rahvarõivaste soetamise toetuseks (nt luua võimalus KOVidele toetuse taotlemiseks). Autentsete rahvarõiva komplektide soetamine kollektiividele on osalejate jaoks kulukas tegevus. Laulu- ja tantsupeo juhendajate väärtustamise kampaania korraldamine eesmärgiga tuua noori senisest enam selle ameti juurde. Probleem on selles, et noored ei vali õppimiseks dirigendi, rahvatantsu ja pilliõppe juhendaja ametit, kuna selle ametiga käib kaasas suur ebakindlus. Olukorras, kus riik on astunud suure sammu juhendajate palkade tasumisel ja seadustamisel oleks hea mõelda, kuidas neid erialasid populariseerida.	KUM toetab 2023. aastal laulu- ja tantsupeo liikumises osalevaid kollektiive 1 mln euroga (Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA kaudu) ning kollektiivjuhtide tööandjaid juhendajatele töötasu maksmisel (tööjõukulu toetus Eesti Rahvakultuuri Keskuse kaudu) 2,7 mln euroga. Toetusmeetmed jätkuvad ka 2024. aastal. Rahvarõivaste osas on võimalus saada toetusi KULKA rahvakultuuri sihtkapitalilt ning maakondlikelt ekspertgruppidele. Samuti on toetusi jaganud piirkondlikud LEADER grupid ning toetusi lastekollektiividele on jaganud rahvarõivaste soetamiseks kultuuriruumide toetusmeetmed. Lisaks toetatakse ka	Kokkulepe: 2024. aastal jätkub laulu- ja tantsupeoliikumises osalevate kollektiivjuhtide palgatoetusmeede 2023. aasta tasemel (2,7 mln eurot) ja laulu- ja tantsupeo liikumises osalevate kollektiivide toetusmeede 2023. aasta tasemel (1 mln eurot).

		rahvarõivaste valmistamise õppimist. Eraldi toetusprogrammi rahvarõivaste ostmiseks ei ole, kuid MTÜ Rahvarõivas kaudu toetatakse kihelkondlike rahvarõivaste portaali haldamist, rahvarõivaste kandmise ja valmistamise teavitustööd, tuues s.h välja ka unustuse hõlma vajunud kihelkondade rahvarõivaid (https://rahvarõivad.ee/).	
Raamatukogu			
4.	Suurendada vahendeid rahvaraamatukogude teavikute soetamiseks ja raamatukogusüsteemi arendamiseks, samuti toetuse eraldamist teavikute transpordiks. Vajadus riigi tasandil 2,5 miljonit, täiendava osa maht 0,5 mln. Transpordikulud teavikute transpordiks on senini KOVidele katmata. Tänaused eraldised rahvaraamatukogudele on jäänud samasse suurusjärku eelmiste aastate tasemega, need ei ole piisavad valdkonna jätkusuutlikuks rahastamiseks. Samas on teavikute hinnatase märkimisväärselt tõusnud ning suurenenud on ka elanike ootused uute raamatukogu poolt pakutavate lisateenuste järele. Vajalik on kultuuriministri määruse „Rahvaraamatukogudele riigieelarvest finantseeritavate kulude jaotamise kord“ põhimõtete muutmine. Praegu teavikute toetuse arvutamisel Tallinna rahvaraamatukogudele mõeldud teavikute toetuse määra korrutamine koefitsiendiga 0,6 on ebaõiglane. Näiteks Tallinna linna kõrval asuvate Harjumaa valdade (Viimsi, Saue, Saku jt) toetust ei korrutata koefitsiendiga. Teavikute soetuse toetust arvestatakse elaniku kohta, seega määrab regulatsioon Tallinnas ja Tartus elavale lapsele väiksema toetuse kui Harjumaal elavale lapsele. Arvestamata jääb, et Tallinn on mitmekeelne linn ning Tallinna Keskraamatukogul erinevalt Harjumaa valdade raamatukogudest on kohustus tagada mitmekeelne kogu. Määruses toodud selgitus „muude raamatukogude suur osakaal Tallinna ja Tartu teeninduspiirkonnas“ on lihtsustatud ja pealiskaudne. Rahvaraamatukogu ja teadusraamatukogu kogude komplekteerimise põhimõtted on väga erinevad, kuna nende raamatukogude sihtrühmad on erinevad. Samuti on eri raamatukogutüüpidel omad komplekteerimis põhimõtted, mille eesmärk	KUM peab raamatukogude valdkonna arendamist (sh teavikute kättesaadavuse suurendamist) oluliseks. KUM tellimusel viis AS PricewaterhouseCoopers Advisors läbi analüüsi “Riiklike raamatukogu-teeninduse koordineerimise ülesannete ja nende rahastuse mudeli väljatöötamine”. Analüüsi maakonnaraamatukogude raamatukoguteeninduse koordineerimise ülesannete korraldust, nende täitmise peamisi probleeme ja tugevusi. Analüüsi üheks eesmärgiks oli saada vastus küsimusele, millised peavad olema riiklikud raamatukoguteeninduse koordineerimisülesanded, nende uus korraldus ja rahastuse mudel. Analüüsi tutvustus on 13. septembril 2023.a Kultuuriministeeriumi veebikanalites. Raamatukogu reformi vajadus ja eesmärgid: 1) Kavas oli käivitada ja 2023. a käivitati üle-eestiline e-väljaannete laenutus MIRKO platvormilt (mirko.ee) (et e-ja audioraamatud jõuaks kõigi lugejateni üle Eesti-); 2) Kavas oli parandada pimedate raamatukogu teenuste üle-eestilist kättesaadavust selle sihtrühmadele ja tagada e-teenuste jätkusuutlik arendus. 2023. a-st täidab Rahvusraamatukogu Eesti Hoiuraamatukogu ja Eesti Pimedate Raamatukogu ülesandeid. 2) 2023. a algatati raamatukogude kiirendi (0,5 mln	Kokkulepe: Mõlemad pooled peavad raamatukogude arendamist prioriteetseks. Mõlemad pooled toetavad teavikute toetamise süsteemis Tallinna ja Tartu koefitsiendi kadumist. Erisuse kaotamine sõltub aga lisavahenditest ja edasistest riigieelarve võimalustest. Raamatukogude reformi raames käsitletakse eraldi ka teavikute transpordi teemat.

	on vältida dubleerimist meie suhteliselt väikeses riigis. Võimalik muutus ei eelda praeguse toetuse kogusumma ümberjagamist ehk väiksematelt omavalitsustelt äravõtmist vaid lisaraha, et taanduks Tallinnale ebavõrdselt seatud koefitsient. Tallinna peaks reeglite järgi saama oma osa, ehk $1,0 = 678\,333$ eurot Aga Tallinnale antakse koefitsiendiga $0,6 = 407\,000$ eurot. Seega jääb Tallinnal tegelikult puudu $0,4 = 271\,333$ eurot Toetus võiks olla tulubaasi osa. Arvestuslik tulumaksumäär tõus funktsiooni üleandmisel tulubaasi $+0,018\%$, sh täiendava vajaduse katteks omavalitsustele eraldatava tulumaksumäär tõus $0,002\%$.	eurot), et parandada 502 rahvaraamatukogu tehnilist võimekust ning luua lugejale paremad tingimused raamatukogus töötamiseks (ruumide ümberkujunduse toetamine, uued arvutid raamatukogus, avatud raamatukogu tehnika jm); 3) Suurendada teavikute toetust, mille tulemusel saavad raamatukogud ühetaoliselt kogusid kujundada ja laenutada mitmekülgsemat kirjandust (teavikute toetus on püsinud aastaid sama, samas raamatute hinnad kallinevad); 4) Toetada eestikeelsete väljaannete kirjastamist ja laenutamist (sh autoreid, illustraatoreid, tõlkijad). Kui täpsed vajadused on selgunud, siis KUM on valmis esitama lisataotluse kas RES 2025-2028 raames.	
Sport			
5.	Toetada investeeringute tegemist üleriigilise tähtsusega spordirajatiste renoveerimisel ja ehitamisel põhimõttel, et investeeringu maht jaguneks pooleks riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuse vahel. 50/50 finantseerimise põhimõtte riigi ja kohaliku omavalitsuse vahel. Kadrioru Staadioni näol on tegemist üleriikliku tähtsusega, rahvusvahelise potentsiaaliga ja mitmekülgset lisaväärtust loova, kuid tugevalt amortiseerunud ja kiiremas korras rekonstrueerimist vajava objektiga. Selliste üleriigilise tähtsusega spordirajatiste renoveerimisel ja ehitamisel tuleks lähtuda põhimõttest, et investeeringu maht jaguneks riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuse vahel pooleks. Kadrioru Staadioni renoveerimise kogumaksumus 20 173 000 eurot.	Eeldab lisavahendeid riigieelarvest ning vajab poliitilist kokkulepet. Võttes arvesse riigieelarve seisu ning VV eesmärki jõuda lähiaastatel tasakaalus riigieelarveni võib osutuda väga keeruliseks saada lisavahendeid spordiobjektide renoveerimiseks ja ehitamiseks. VVTP-s on järgmine punkt “8.2.5 Töötame välja riiklikult tähtsate spordiobjektide rahastamise põhimõtted, võttes arvesse regionaalset tasakaalustatust, ning otsime neile rahastust.”, mis haakub ka käesoleva ettepanekuga.	Kokkulepe: mõlemad pooled toetavad 50/50 finantseerimise põhimõtte järgimist. Edasine objektide rahastamine sõltub riigieelarve võimalustest.
6.	Liikumisaktiivsuse edendamiseks luua toetusfond, mille eesmärgiks on kooli ja lasteadeade keskkonna kujundamine liikuma kutsuvaks. Spordivaldkonnas on oluline suurenda liikumist koolidesse ja ka lasteadeadesse. Laste vähenenud liikumine on üks suuremaid probleeme. Samas aitab liikumise soodustamine kaasa nutisõltuvuse vähendamisele, mis on saamaks oluliseks vaimse tervise probleemiks. Seda probleemi on võimalik lahendada spordi- ja haridusvaldkonna koostöös.	Liikuma Kutsuva Kooli 2024. aasta eelarvevajaduste väljaselgitamisega ja vahendite leidmisega tegeleb HTM. EOK jätkab Sport Kooli pilootprogrammiga samades koolides (27 kooli 22/23 õppeaastal ja sel õppeaastal lisandub 3. klass.	Kokkulepe: mõlemad pooled peavad teemat oluliseks. Kuna Liikuma Kutsuva Kooli eelarvevajaduste väljaselgitamisega ja vahendite leidmisega

			tegeleb Haridus- ja Teadusministeerium suunatakse teema arutamiseks hariduse töörühma.
7.	Viia 5. kutsetasemega treenerite palk Eesti keskmisele tasemele riigi poolt kehtestatud treeneripalga toetusest. Maksumus vähemalt 12,3 mln eurot	Toetame eesmärki ja on olnud KuM RES prioriteet igal aastal. Eeldab lisavahendeid riigieelarvest. Võttes arvesse riigieelarve seisu ning VV eesmärki jõuda lähiaastatel tasakaalus riigieelarveni võib osutuda väga keeruliseks saada lisavahendeid. Lisavajadus 2024. aastaks vähemalt 3,5 mln eurot, 2025. aastaks 5,1 mln eurot ja 2026. aastaks 6,6 mln eurot.	Kokkulepe: Mõlemad osapooled peavad viienda ja kõrgema kutsetaseme treeneri töötasu tõusu oluliseks. KUM jätkab 2024. aastal toetusmeetmega vähemalt 2023. aasta mahus (12,3 mln eurot). Edasine sõltub riigieelarve võimalustest.
8.	Suunata vahendeid treeneri- ja juhendajakoolituse programmide välja töötamise eesmärgiga tõsta laste ja noortega töötavate juhendajate teadlikkust erivajadustega lastega töötamisel ning ka laste abivajaduse märkamisel laiemalt. Täna on keerukad lapsed ja noored ka treeningutes ja huviringides, kuid treeneritel ja juhendajatel on vähene ettevalmistus nende lastega tegelemisele (erinevate diagnooside eripärad ja käitumissoovitused).	Nõus, et tegemist on olukorraga, mis vajab edasiarendamist. Initsiatiivi hoiab Eesti Para olümpiakomitee koostöös ülikoolide ja Spordikoolituse ja –Teabe SA-ga. Murekohaks on koolitajate ja ekspertide puudus.	Kokkulepe: Mõlemad osapooled peavad teemat oluliseks ja sellega tegeletakse sisuliselt edasi (ei vaja hetkel lisaraha).
Muinsuskaitse			
9.	Suurendada vahendeid muinsuskaitseobjektide toetuseks. Muinsuskaitse all olevate kultuuriväärtuste säilimine peab olema kõrgendatud riikliku tähelepanu all. Eraldatud vahendid ei kata tegelikke vajadusi. Tekkinud on olukord, kus ühelt poolt on riik objektide kaitse alla võtmisega deklareerinud, et nende säilimine on riiklik huvi, samas kõik kohustused objektide säilimise tagamiseks on pandud omanikule.	KUM toetab mõtet, et toetusi mälestiste omanikele on vaja järk-järgult suurendada, kuid toetuste suurendamine sõltub riigieelarve võimalustest. 2024. aastal proovime säilitada toetuste mahus sama taseme, mis 2023. aastal (2,8 mln). Lisaanduvad vahendid omandireformi reservi vahenditest 3 mln eurot 2024. aastal. 2024 – 2026 aastateks on CO2 vahenditest eraldatud	Kokkulepe: Mõlemad osapooled peavad teemat oluliseks. Toetuste kasv sõltub edasistest riigieelarve võimalustest. KUM jätkab mälestiste omanike toetusmeetmetega 2024. aastal 2023. aasta

		kultuuriväärtuslike avaliku sektori hoonete (sh kohaliku omavalitsuse valduses olevate hoonete) energiatõhususe parandamiseks 3x8 mln.	mahus (2,8 mln). Lisaanduvad vahendid omandireformi reservi vahenditest 3 mln eurot 2024. aastal. 2024 – 2026 aastateks rakendub CO2 vahenditest toetusmeede kultuuriväärtuslike avaliku sektori hoonete (sh kohaliku omavalitsuse valduses olevate hoonete) energiatõhususe parandamiseks (3x8 mln eurot).
--	--	---	--

Koosoleku juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Kristiina Alliksaar
Kantsler

Protokollija

(allkirjastatud digitaalselt)

Merju Künnapuu
finantsosakonna juhataja